

**ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИКОГРАФІЧНОГО ПРЕДСТАВЛЕННЯ
ОСНОВНИХ СТРУКТУРНИХ КОМПОНЕНТІВ
ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОЇ ГРУПИ «ТВАРИНИ»
(на матеріалі тлумачних словників сучасної англійської мови)**

Статтю присвячено аналізу особливостей лексикографування окремих груп зоонімів – загальних назв представників тваринного світу. Лексико-семантичну групу «тварини» описано як чітко організовану систему, для якої характерна структурна ієрархізація. Основну увагу зацентровано на представлених у дефініціях ознаках, які сприяють стратифікації досліджуваної лексико-семантичної групи слів. Наголошено, що групування таких номінативних одиниць можливе на основі не лише наукового, а й побутового рівнів свідомості. Показано відсутність у лексикографічній практиці загальної уніфікованої схеми тлумачення лексем-зоонімів.

Ключові слова: лексикографія, тлумачний словник, словникова стаття, дефініція, тлумачення, зоонім.

Обґрунтування наукової проблеми та її значення. Розуміння лексики як системи знайшло практичне втілення в дослідженні різних лексико-семантичних парадигм. Вивчення кожного окремого фрагмента лексико-семантичної системи допомагає знайти специфічне в тому чи тому класі слів і глибше зрозуміти загальні системні закономірності мови загалом. Виділення окремих лексико-семантичних груп і визначення їхньої внутрішньої організації та зовнішніх зв'язків – один із найпоширеніших способів дослідження системності лексики. Це сприяє всеосяжному вивченню значеннєвих відношень мовних одиниць, фіксації особливостей семантичної структури окремих складників і лексико-семантичної структури загалом. Важливим кроком у дослідженні лексики як системи вважаємо вивчення зоонімів – загальних назв представників тваринного світу як однієї з найбільш стійких та чітко організованих груп словникового складу кожної мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні вже опубліковано низку робіт, присвячених докладному розробленню конкретних проблем, пов'язаних із дослідженням лексико-семантичних груп (А. Уфимцева [6], Ф. Філін [7], Л. Васильєв [1], Р. Мельник [5], Т. Козак [4], М. Капатрук [2], Л. Кобець [3], Ш. Лапін [9], П. Хіль [8]).

За визначенням Л. Васильєва, лексико-семантична група – це семантичний клас слів, об'єднаних хоча б однією спільною лексичною парадигматичною семою [1, с. 26]. Ідею «класифікації лексики за лексико-семантичними групами для будь-яких цілей» у своїх наукових працях обстоює Ф. Філін. Крім того, мовознавець зауважує, що «групи можуть мати таку структуру, якої задасть їм дослідник» [7, с. 530]. Теоретично переконливе твердження з приводу порушеної проблеми висловила А. Уфимцева. Лінгвістка наголошує на тому, що дослідження лексико-семантичних груп слів є актуальним лише тоді, «коли постає завдання виявити внутрішні зв'язки слів у межах семантичної системи мови, визначити її структуру та специфічні смислові зв'язки» [6, с. 89].

Усталений у мовознавстві підхід до розгляду будь-якої лексико-семантичної групи як до ієрархізованого утворення дає змогу виділити в межах певної добірки одиниць архісему, яка є спільною для всіх дібраних лексем, й низку диференційних сем, на основі яких доцільно виділити окремі підгрупи. Отже, під лексико-семантичною групою розуміємо об'єднання лексичних одиниць однієї частини мови, які мають спільну інтегральну сему, уточнену набором диференційних сем.

Представлена наукова розвідка присвячена дослідженню лексико-семантичної групи «тварини», якій притаманна складна внутрішня структура. **Метою** пропонованої праці є дослідження особливостей дефініціювання основних стратифікаційних компонентів виокремленої групи зоонімів із тлумачних словників сучасної англійської мови. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань: 1) визначити основні семантичні типи зоонімів; 2) проаналізувати особливості лексикографічної інтерпретації основних структурних компонентів досліджуваної групи лексем.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Усі одиниці досліджуваної лексико-семантичної групи мають спільну інтегральну сему «тварина», співвідносяться між собою на основі диференційних семантичних ознак та можуть бути об'єднані в декілька менших підгруп. Відповідно до класового розподілу в біологічній систематиці фауни зооніми прийнято диференціювати на підгрупи: ссавці, земноводні, плазуни, риби, птахи, комахи та черви, кожна з яких, в свою чергу, може бути поділена на ряд ієрархічно нижчих угруповань. Зважаючи на закріплену в загальному вжитку лексему *тварина* та обсяг її лексичного наповнення

в побутовій свідомості, до цього класу часто зараховують лише чотириногих наземних хребетних. Тому в представленій статті ми аналізуємо лише три відповідні групи зоологічної лексики, а саме: ссавці, плазуни та земноводні, розрізнення яких ускладнене наявністю більшої чи меншої кількості ознак.

Уважаємо за доцільне диференціювати всі зооніми відповідно до місця референтного об'єкта в таксономічній класифікації, на яке вказує гіперсема або родова сема, зазначена в тексті дефініції. Для прикладу наведемо тлумачення зооніма *coyuri* 'нутрія' «*S American rodent with webbed hind feet ...*» [OALDCE, с. 199] – 'південноамериканський гризун з перетинчастими задніми лапами...'. Дефініція лексеми визначає тварину як *rodent*, зараховуючи її до надряду «гризуни», що відповідає певному таксономічному рангу і є класифікаційною ознакою. Та в словниках, зокрема навчального зразка як OALDCE, LDOCE, CCEDAL та MWLD, переважну більшість зоонімів визначено як *animal* 'тварина'. Наприклад: *llama* 'лама' «*American animal ...*» [OALDCE, с. 497] – 'американська тварина...'. Стилiстично нейтральна лексема *animal* надто узагальнено описує референтний об'єкт, ускладнюючи ідентифікацію користувачем відповідника реального світу.

Крім наукової номенклатури, виділяємо ще й побутову, оскільки тварин можна поділяти на одомашнених, тобто близьких до людини, які належать до сфери захоплень, сільського господарства, промислового тваринництва тощо і мають певне прагматичне навантаження, та тварин, які виходять за межі прагматичних відносин, тобто представників дикої фауни. Можливе також явище подвійної належності, оскільки фауна диких тварин є постійним джерелом для одомашнення.

Зазвичай належність до відповідного виду фауни вже вказана в самій дефініції лексемами *wild* 'дикий' та *domestic* 'одомашнений' чи їх синонімами / антонімами, як наприклад, у наведених нижче тлумаченнях:

boar 'кабан' «*a wild pig*» [LDOCE, с. 154] – 'дика свиня';

wildcat 'кіт лісовий' «*a kind of cat that lives in the wilderness*» [MWLD] – 'різновид кота, який живе в дикій місцевості';

Belgian hare 'бельгійський велікан' «*a large red breed of domestic rabbit*» [CED] – 'порода великих рудих домашніх кролів';

gayal ‘гайал’ «...possibly a semidomesticated variety of gaur...» [CED] – ‘...можливо, напівдомашнений різновид східноіндійської рогатої худоби...’;

bronco ‘мустанг’ «*wild or half-tamed horse...*» [OALDCE, с. 108] – ‘дикий або наполовину приручений кінь...’;

rabbit ‘кріль’ «...*rabbits are sometimes kept as pets, or live wild in holes in the ground*» [CCEDAL, с. 1260] – ‘...кролів іноді тримають як домашніх тварин, або ж вони живуть у дикій природі в земляних норах’;

wild dog ‘дикий пес’ «*any of various undomesticated mammals...*» [WNID₃, с. 2615] – ‘один з неприручених ссавців...’.

Часто дефініції зоонімів з групи «домашні тварини» та поодинокі з групи «дикі тварини» містять інформацію про функцію відповідних референтів у житті людини, що в свою чергу також впливає на класифікаційні показники. Виділені фрагменти визначень вказують на належність тварини до свійських або частково приручених. Наведемо кілька дефініцій для порівняння:

*dog*¹ ‘пес’ «*a type of animal that is often kept as a pet or trained to work for people by guarding buildings, hunting, etc*» [MWLD] – ‘тварина, яку часто використовують як домашнього улюбленця або навчають працювати для людей, зокрема охорони будинків, полювання тощо’;

rhesus monkey ‘макака-резус’ «*a pale brown Indian monkey ... often kept in zoological gardens and much used in medical research*» [WNID, с. 1946] – ‘світло-коричнева індійська мавпа..., яку часто утримують в зоопарках і використовують у медичних дослідженнях’.

Неодноразово спостерігаємо відсутність конкретних лексичних одиниць – вказівників фауноприналежності. У такому разі референтів відповідних зоонімів найчастіше кваліфікуємо як диких. Наприклад:

raccoon ‘єнот’ «*a small North American animal with black fur around its eyes and black and grey rings on its tail*» [LDOCE, с. 1348] – ‘маленька північно-американська тварина з чорним хутром навколо очей та чорними і сірими кільцями на хвості’;

shrew-mouse ‘землерийка’ «*small mouse-like animal that feeds on insect*» [OALDCE, с. 289] – ‘маленька, схожа на мишу, тварина, яка харчується комахами’.

Крім того ця група має кількісну перевагу над тваринами домашньої фауни, оскільки нагальної потреби в дефініціюванні останніх

немає. Приручені тварини добре відомі людині, тому автори словників обмежують не лише реєстр відповідних зоонімів, а й зміст їхніх визначень. Для порівняння:

ox ‘віл’ «*general name for domestic cattle*» [OALDCE, с. 97] – ‘загальна назва для домашньої худоби’;

water buffalo ‘водяний буйвіл’ «*an Asiatic buffalo (Bubalus bubalis or Bos bubalis) that is often domesticated*» [WNID₃, с. 2582] – ‘азіатський часто одомашнений буйвіл (*Bubalus bubalis* чи *Bos bubalis*)’.

З іншого боку, думка про надмірну докладність дефініцій свійських тварин певною мірою хибна, оскільки повсякденна взаємодія людини з представниками домашньої фауни дає змогу описувати їх в різних ракурсах, виявляючи то одну то іншу грань об’єктивних властивостей. До того ж можливе існування в обох середовищах, тоді опис відмінностей не буде зайвим. Залежно від конкретної ситуації пізнання діє фактор вибіркової. Звідси й походять неоднозначність та плюралізм опису в лексикографічних виданнях.

У межах досліджуваної лексико-семантичної групи зоонімів англійської мови, крім згаданих вище, виділяємо підгрупи за статевою та віковою ознаками. Кількісно вони є незначними, оскільки чимало тварин мають одну спільну назву для різних вікових періодів життя, а також як для чоловічої, так і для жіночої особин певного виду. Такий поділ характерний для добре відомих, одомашнених зоопредставників.

Номінативні одиниці за віковим параметром, які часто перебувають в опозиції «доросла особина (самка / самець) – дитинча», у словниках англійської мови прийнято визначати окремо, наприклад:

ram ‘баран’ «*an uncastrated adult sheep*» [CED] – ‘некастрований дорослий самець’;

lamb ‘ягня’ «*the young of a sheep*» [CED] – ‘маля вівці’.

Загалом група домашніх тварин певного виду характеризується тричленним найменуванням як от «*cow – bull – calf*» ‘корова – бик – теля’ чи «*sheep – ram – lamb*» ‘вівця – баран – ягня’ та інші, охоплюючи дві диференційні ознаки, стать та вік. Однак типова парадигма «доросла особина (самка / самець) – дитинча», наприклад, для зооніма *horse* представлена дещо ширше:

horse «*four-legged solid-hoofed animal with flowing mane and tail, used from early times to carry loads, for riding, etc. ... → colt¹, filly, foal, mare, stallion*» [OALDCE, с. 412] – ‘чотиринога однокопита тварина зі спадаючими гривовою та хвостом, яку здавна використовували для

перевезення вантажів, верхової їзди тощо. ... → молодий жеребець, молода кобила, лоша, кобила, жеребець’;

colt¹ ‘молодий жеребець’ «*young horse (male) up to the age of 4 or 5, → filly*» [OALDCE, с. 163] – ‘молодий кінь (самець) віком до 4 або 5 років, → молода кобила’;

filly ‘молода кобила’ «*female foal. → colt*» [OALDCE, с. 319] – ‘лошиця. → молодий жеребець’;

foal ‘лоша’ «*young horse (colt or filly)*» [OALDCE, с. 332] – ‘молодий кінь (жеребець або кобила)’;

mare ‘кобила’ «*female horse or donkey*» [OALDCE, с. 15] – ‘самка коня або віслюка’;

stallion ‘жеребець’ «*uncastrated fully grown male horse, esp one used for breeding*» [OALDCE, с. 335] – ‘некастрований дорослий самець коня, якого використовують для розведення’;

gelding ‘мерин’ «*gelded animal, esp a horse*» [OALDCE, с. 357] – ‘кастрована тварина, зокрема кінь’.

Спостерігаємо, що власне лексема **horse** належить до нейтральної лексики, яка позначає вид загалом, тоді як варіювання в межах парадигми можна здійснювати за такими семантичними ознаками, як стать, вік та здатність до відтворення потомства.

Щодо статевого варіювання, то назву самиці лексикографи подають у складі дефініції чоловічої особини або як окрему реєстрову одиницю. Проілюструємо це на прикладі зоонімів **lion** ‘лев’ та **lioness** ‘левиця’.

Словник А. S. Hornby містить два зооніми до одного гнізда:

lion «*1 large, strong, flesh-eating animal found in Africa and S Asia, called ‘the King of Beasts’ because of its fine appearance and courage. → the illus at cat. 2... ~ess female ~. → the illus at cat...*» [OALDCE, с. 494] – ‘1 велика, сильна, м’ясоїдна тварина Африки та південної Азії, яку називають «Царем звірів» за гарний зовнішній вигляд та мужність. → ілюстрація до кіт. 2 ... самка ~. → ілюстрація до кіт ...’.

Автори LDOCE пропонують альтернативне рішення, залучивши до дефініції самця підказку у квадратних дужках про іншу реєстрову одиницю, на яку варто звернути увагу користувачеві:

lion «*a large animal of the cat family that lives in Africa and parts of southern Asia. Lions have gold-coloured fur and the male has a mane (=long hair around its neck) [→ lioness]*» [LDOCE, с. 943] – ‘велика тварина родини котячих, яка живе в Африці та південній Азії. Леви

мають шерсть золотавого кольору, а самець – гриву (= довге волосся навколо шиї) [→ левиця]’;

lioness «*a female lion*» [LDOCE, с. 943] – ‘самка лева’.

У словниках CCEDAL, MWLD, CED та WNID₃ ці зооніми також визначені як окремі реєстрові одиниці. Порівняємо тлумачення лексеми:

lion «*a large gregarious predatory feline mammal, Panthera leo, of open country in parts of Africa and India, having a tawny yellow coat and, in the male, a shaggy mane*» [CED] – ‘великий стадний хижий котячий ссавець, Panthera leo, відкритого простору частин Африки та Індії з рудувато-коричневим покривом, а самці з кудлатою гривовою’;

lion «*a large carnivorous chiefly nocturnal mammal (Felis leo) of the cat family that is now found mostly in open or rocky areas of Africa but also in southern Asia and that has a tawny body with a tufted tail and a shaggy blackish or dark brown mane in the male*» [WNID₃, с. 1318] – ‘великий м’ясоїдний переважно нічний ссавець (Felis leo) родини котячих, який мешкає переважно на відкритих або кам’янистих територіях Африки та Південної Азії, має рудувато-коричнєве тіло, чубатий хвіст та кудлату темно-коричнєву гриву у самців’;

lion «*A lion is a large wild member of the cat family that is found in Africa. Lions have yellowish fur, and male lions have long hair on their head and neck*» [CCEDAL, с. 905] – ‘Лев – великий дикий представник родини котячих, який живе в Африці. Леви мають жовтувату шерсть, а самці – довгу гриву на голові та шиї’;

lion «*a large wild cat that has golden brown fur and that lives mainly in Africa* ◇ *The male lion has long, dark hair called a «mane» growing around its neck*» [MWLD] – ‘велика дика кішка із золотисто-коричнєвою шерстю, яка живе переважно в Африці ◇ Самець лева має довге темне волосся – гриву, яка росте навколо його шиї’.

Зауважимо, що всі визначення самця відрізняються, а самиці – ідентичні. Попри те що жодна з дефініцій не подає *lion* як «*male animal*», словникові статті LDOCE та OALDCE вказують на існування окремої назви самиці. У тлумаченнях п’яти з досліджуваних словників згадана важлива диференційна ознака самця – наявність гриви. Спільним для шести дефініцій є лише розмір тварини та територія поширення, решта ознак – варіативна.

Відмінність назв жіночої та чоловічої особин представників дикої фауни явище рідкісне, частіше притаманне для свійських тварин. Порівняємо, **billy-goat** «*male goat. → nanny-goat*» [OALDCE, с. 81] –

‘козел. → коза’ та *nanny-goat* ‘коза’ «*female goat. → billy-goat*» [OALDCE, с. 56] – ‘коза. → козел’.

Логічно припустити, що визначення таких антонімічних зоонімів мають бути зворотніми, однак іноді вони відрізняються, як наприклад, *buck* ‘особина чоловічої статі’ «*a male rabbit, deer, and some other male animals [→ doe]*» [LDOCE, с. 190] – ‘самець кролика, оленя та деяких інших тварин [→ особина жіночої статі]’ та *doe* ‘особина жіночої статі’ «*a female rabbit or deer [→ buck, stag]*» [LDOCE, с. 461] – ‘самка кролика або оленя [→ особина чоловічої статі]’. Вважаємо за доцільне подати опис тварини загалом із посиланнями на відмінні реєстрові назви чоловічої та жіночої особин, у словникових статтях яких висвітлені основні диференційні ознаки статі. За відсутності такої потреби, наявності однієї чи двох розрізняльних характеристик самки чи самця, такою інформацією можна розширити текст тлумачення основного виду тварини.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Зважаючи на те, що назви тварин становлять значний лексичний пласт іменників, із референтними об’єктами яких людина більшою чи меншою мірою взаємодіє шляхом безпосереднього контакту, спостереження, віддаленого вивчення чи іншим способом, стратифікувати досліджувану лексико-семантичну групу можна на основі наукового та побутового рівнів свідомості. Об’єднуючи або протиставляючи зооніми за вказаними в їхніх дефініціях семантичними ознаками, можемо утворювати низку відповідних парадигм, якісний та кількісний склад яких буде варіюватися, залежно від мовної категоризації реальної дійсності певним народом. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо в докладному описі кожної із зазначених підгруп.

Література

1. Васильев Л. М. Современная лингвистическая семантика / Л. М. Васильев. – М. : Высшая школа, 1990. – 175 с.
2. Капатрук М. Формалізована процедура дослідження лексики і перспективи її використання / М. Капатрук // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. пр. – Чернівці : Рута, 2001. – Вип. 114. Германська філологія. – С. 38–42.
3. Кобець Л. К. Лексико-семантична група як складник лексико-семантичної системи / Л. К. Кобець // Мова і культура. – 2012. – Вип. 15, т. 4. – С. 129–135.
4. Козак Т. Б. Лексико-семантична група слів, які позначають колір у німецькій мові (діахронічне дослідження) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / Т. Б. Козак ; Одеський національний ун-т ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 2002. – 19 с.

5. Мельник Р. М. Прикметники зі значенням «старанний, працьовитий» у німецькомовній картині світу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / Р. М. Мельник; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Львів, 2007. – 20 с.
6. Уфимцева А. А. Опыт изучения лексики как системы (на материале англ. яз.) / А. А. Уфимцева. – М. : АН СССР, 1962. – 287 с.
7. Филин Ф. П. О лексико-семантических группах слов / Ф. П. Филин // Эзиковедский изъследования в чест на академик Стефан Младенов. – София, 1957. – С. 530.
8. Hill P. Selected Lexical-Semantic Groups (Colour Terms, Kinship Terms) [Electronic recourse] / P. Hill. // ANU Research Publications. – 2014. – Mode of access : URL: http://www.academia.edu/21854811/Ausgewählte_lexikalisch-semantische_Groupen_Selected_lexical-semantic_groups_Colour_Terms_Kinship_Terms.
9. Lappin S. Handbook of contemporary semantic theory / S. Lappin. – Hoboken, United States: John Wiley and Sons Ltd, 2015. – P. 771.

Лексикографічні джерела

10. Hornby A. S. The Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English / A. S. Hornby – М. : Рус. яз., 1982. – V. 1, 2.
11. Merriam-Webster's Learner's Dictionary [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.learnersdictionary.com>.
12. Oxford Dictionaries [Electronic recourse]. – Mode of access : URL: <http://www.oxforddictionaries.com/>.
13. The Collins English Dictionary [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.Collinsdictionary.com/>.
14. The Longman Dictionary of Contemporary English. New ed. P. Cm. – Pearson Education, 2005. – 1950 p.
15. The Webster's Third New International Dictionary of the English Language, Unabridged. A Merriam-Webster / I. Gove, P. Babcock. – Massachusetts, Springfield : Merriam-Webster Inc., 1986. – 2662 p.

References

1. Vasiliev L. M. Sovriemiennaia lingvisticheskaia siemantika / L. M. Vasilev. – М. : Vysshaia shkola, 1990. – 175 s.
2. Kapatruk M. Formalizovana protsedura doslidzhennia leksyky i perspektyvy yii vykorystannia / M. Kapatruk // Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu : zb. nauk. pr. – Chernivtsi : Ruta, 2001. – Vyp. 114. Hermanska filolohiia. – S. 38–42.
3. Kobets L. K. Leksyko-semantychna hrupa yak skladnyk leksyko-semantychnoi systemy / L. K. Kobets // Mova i kultura. – 2012. – Vyp. 15, t. 4. – S. 129–135.
4. Kozak T. B. Leksyko-semantychna hrupa sliv, yaki poznachaiut kolir u nimetskii movi (diakhronichne doslidzhennia) : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk : spets. 10.02.04 «Hermanski movy» / T. B. Kozak ; Odeskyi natsionalnyi un-t im. I. I. Mechnykova. – Odesa, 2002. – 19 s.

5. Melnyk R. M. Prykmetnyky zi znachenniam «starannyi, pratsovytyi» u nimetskomovnii kartyni svitu : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk : spets. 10.02.04 «Hermanski movy» / R. M. Melnyk; Lviv. nats. un-t im. I. Franka. – Lviv, 2007. – 20 s.
6. Ufimsieva A. A. Opyt izuchieniia lieksiki kak sistemi (na materialie angl. yaz.) / A. A. Ufimsieva. – M. : AN SSSR, 1962. – 287 s.
7. Filin F. P. O lieksiko-siemantichieskikh gruppakh slov / F. P. Filin // Yezykoviedskyi izsledovaniia v chest na akademik Stefan Mladenov. – Sofiia, 1957. – S. 530.
8. Hill P. Selected Lexical-Semantic Groups (Colour Terms, Kinship Terms) [Electronic recourse] / P. Hill. // ANU Research Publications. – 2014. – Mode of access : URL: http://www.academia.edu/21854811/Ausgewählte_lexikalisch-semantische_Groupen_Selected_lexical-semantic_groups_Colour_Terms_Kinship_Terms.
9. Lappin S. Handbook of contemporary semantic theory / S. Lappin. – Hoboken, United States: John Wiley and Sons Ltd, 2015. – P. 771.

Dictionaries

10. Hornby A. S. The Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English / A. S. Hornby – M. : Rus. yaz., 1982. – V. 1, 2.
11. Merriam-Webster's Learner's Dictionary [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.learnersdictionary.com>.
12. Oxford Dictionaries [Electronic recourse]. – Mode of access : URL: <http://www.oxforddictionaries.com/>.
13. The Collins English Dictionary [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.Collinsdictionary.com/>.
14. The Longman Dictionary of Contemporary English. New ed. P. Cm. – Pearson Education, 2005. – 1950 p.
15. The Webster's Third New International Dictionary of the English Language, Unabridged. A Merriam-Webster / I. Gove, P. Babcock. – Massachusetts, Springfield : Merriam-Webster Inc., 1986. – 2662 p.

Шевчук Анастасия. Особенности лексикографического представления основных структурных компонентов лексико-семантической группы «животные» (на материале толковых словарей современного английского языка). Статья посвящена анализу особенностей лексикографирования отдельных групп зоонимов – общих названий представителей животного мира. Лексико-семантическую группу «животные» описано как четко организованную систему, для которой характерна структурная иерархизация. Основное внимание акцентировано на представленных в дефинициях признаках, способствующих стратификации исследуемой лексико-семантической группы слов. Отмечено, что группировка таких номинативных единиц возможна на основе не только научного, но и бытового уровней сознания. Показано отсутствие в лексикографической практике общей унифицированной схемы толкования лексем-зоонимов.

Ключевые слова: лексикография, толковый словарь, словарная статья, дефиниция, толкование, зооним.

Shevchuk Anastasiia. Peculiarities of Lexicographical Description of Main Structural Components of the Lexical-Semantic Group «Animals» (Based on the Dictionaries of Modern English). The article deals with the analysis of the lexicographical description peculiarities of some word groups – the common animal names. The lexical-semantic group «animals» is presented as accurately organized system, the distinctive feature of which is the structural hierarchy. The article focuses on the analysis of the main features indicated in definitions that promote the further stratification of the investigated lexical-semantic group. It is emphasized that the clustering of the lexemes may be based on the scientific as well as the domestic levels of consciousness. The lack of the common unified scheme in the lexicographical interpretation of zoonyms is established.

Key words: lexicography, explanatory dictionary, dictionary article, definition, interpretation, zoonym.

УДК 811. 161.2'374.3

Наталья Юган

ИНТЕГРИРОВАННЫЕ КУРСЫ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ В СИСТЕМЕ ЯЗЫКОВОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ-ИНОСТРАНЦЕВ

В статье представлены авторские учебные программы по русскому языку как иностранному «Русская концептосфера и культурологические труды В. И. Даля» и «Русская литература в призме современного медиадискурса». Овладение иностранным языком достигается не только путём традиционного изучения фонетики, графики, лексики, стилистики, но и путём усвоения языка и литературы «чужой» культуры через её национальные концепты, а также национальный и зарубежный медиадискурс. Лингвоконцептологический подход заключается в «погружении» языкового сознания иностранных студентов в концептосферу русского языка, в моделировании целостных этнокультурных знаний о русской культуре и языке с помощью преобразования в когнитивную целостность имеющих, но разрозненных культурологических представлений. В статье сделан вывод, что, опираясь на русскую концептосферу и на медиадискурс, можно эффективно сформировать у иностранцев представление о русской картине мира, о национальном менталитете, раскрыть им механизмы декодирования художественных текстов и других феноменов культуры.

Ключевые слова: русский язык как иностранный, концептосфера, лингвокультурология, лингвокультурологическая диалогия В. И. Даля, русская литература, медиадискурс.